

ИНСОН ва ҚОНУН

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИНИНГ ХУҚУҚИЙ ГАЗЕТАСИ

● 2008 йил 27 май ● сешанба ● № 24 (583) ● e-mail: inson_va_qonun@mail.ru

СЎНГГИ ҚЎНҒИРОҚ

24 май куни умид чекаларимиз — келажакимиз эртаси бўлган ёш авлод таълим-тарбия олаётган юртимиздаги 9765 та умумтаълим мактабида 2007-2008 ўқув йилининг сўнги қўнғироғи жа-ранглади.

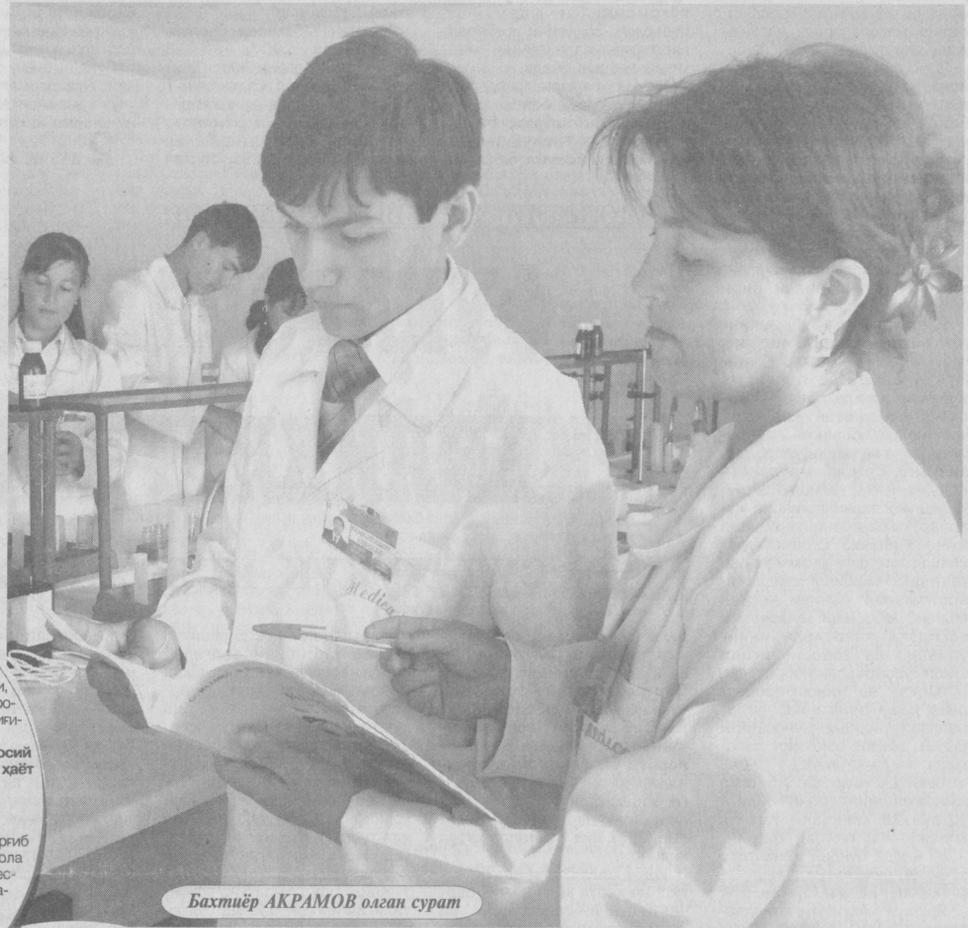
Бу йил республикамиз бўйича

610 минг нафарга яқин ўқувчи 9-синфни,

175 минг нафарга яқин ўғил-қиз 11-синфни битириб, билим чўққиларини эгаллашда илк довондан ошдилар.

2008 ЙИЛ — "ЁШЛАР ЙИЛИ"

"Ёшлар йили" Давлат дастурига мувофиқ мамлакатимизда ёшлар манфаатлари тўлиқ таъминланмоқда, уларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилишга йўналтирилган ҳуқуқий база янада мустаҳкамланмоқда...

Бахтиёр АКРАМОВ олган сурат

Дангара саноат касб-хунар коллежида "Ёшлар йили" Давлат дастурининг ижросига бағишланган семинар бўлиб ўтди. Мазкур коллеж ва Дангара академик лицейининг 280 нафарга яқин ўқувчилари жалб қилинган ушбу тадбир Фарғона вилояти адлия бошқармаси ва вилоят ўрта махсус касб-хунар таълими бошқармаси билан ҳамкорликда ташкил этилди. Унда туман ФХДБ бўлими мудири С.Эрматов

ЎСМИРЛАР ДАВРАСИДА

"Оила мустаҳкамлигида тиббий кўрикнинг аҳамияти", туман давлат нотариал идораси нотариуслари И.Каримова ва М.Неъматовлар "Бола ҳуқуқларининг кафолатлари", "Гиёҳвандлик — зарарли иллат" мавзудаги маърузалари билан иштирок этиб, ёшларни қизиқтирган саволларига жавоб қайтаришди.

Гулчехра ИБРАГИМОВА, Фарғона вилояти адлия бошқармаси ходими

"Улим жазоси бекор қилиниши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида" ги ҳамда "Қамоққа олишга санкция бериш ҳуқуқини судларга ўтказиш муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида" ги қонунлар мазмун-моҳиятини аҳоли ўртасида тарғиб қилиш ва тушунтиришга бағишланган тадбирлардан бири Чилонзор тумани ҳокимлигида бўлиб ўтди.

ИНСОНПАРВАРЛИК ТАМОЙИЛЛАРИ

Унда Тошкент шаҳар адлия бошқармаси, туман ҳокимликлари, жиноят ишлари бўйича судлар, прокуратура ва ички ишлар органлари, жазони ижро этиш муассасалари, ўзини ўзи бошқариш органлари ходимлари иштирок этди.

Барно КАМОЛОВА, Чилонзор туман 3-сон давлат нотариал идораси нотариуси

КАССАЦИЯ ТАРТИБИДА КЎРИЛАДИ

Фуқаролар Сохибов Улуғбек, Сохибова Лола, Давлатов Феруз, Шарипов Нурали, Қораев Лазиз, Заниев Лазиз ва Зайниев Абдулазиларнинг "Инсон ва қонун" ҳуқуқий газетасига ёзган аризасида уларга тегишли мол-мулклар ноқонуний олинганлиги кўрсатилган бўлиб, ҳозирда ушбу ҳолат юзасидан мақддам тўпланган ҳужжатлар бўйича маъмурий ҳуқуқбузарлик иши жиноят ишлари бўйича Сирдарё вилояти суди томонидан кассация тартибда кўрилмоқда.

Б.АБДУРАҲМОНОВ, Оқолтин тумани прокурори, адлия маслаҳатчиси

МУРОЖААТЛАР

«ИНСОН ва ҚОНУН»

НИГОҲИДА

ТАҚДИМНОМА КИРИТИЛДИ

Бойсун туман прокуратураси томонидан, Усто Норов Ҳасан номли фермер хўжалиги бошлиғи Ю.Ҳасановнинг туман ҳокими қароридан кўрсатилган ер майдони ажратиб берилмаётганлиги тўғрисидаги аризаси кўриб чиқилди.

Аниқланишича, бойсун тумани, "Дуоба" ширкат хўжалигини фермер хўжалиқларига айлантириш бўйича қайта ташкил этиш комиссиясининг 2007 йил 4 январдаги 8-сонли йиғилиш қарори билан Ю.Ҳасанов 1-24-сонли лойиҳа бўйича ўтказилган танлов ғолиби деб топилган. Мутахассислар иштирокида ўтказилган текширишда, туман ер ресурслари ва давлат ер кадастри бўлими бошлиғи У.Ҳамраев томонидан фермер хўжалиқига белгиланган тартибда ер майдони ўлчаб берилмаганлиги, яъни, хўжалик бугунгача 5,9 гектар кам майдонда фаолият кўрсатиб келганлиги аниқланган. Туман прокурори томонидан 2008 йил 10 май куни У.Ҳамраевга нис-

батан интизомий жавобгарлик тўғрисида иш қўзғатилиб, қонун бузилиши ҳолатларини бартараф этиш ҳақида туман ҳокимига тақдимнома киритилди.

Фуқаро С.Ўтаевнинг низоли уй-жой масаласи ҳамда ўзи яшаётган қишлоғидаги ҳолат юзасидан "Инсон ва қонун" ҳуқуқий газетасига ёзган шикоят-аризаси туман ҳокимлиги ва мутасадди ташкилотлар ходимлари иштирокида ўрганиб чиқилди.

Фуқаро С.Ўтаевага уй-жойга оид низолар суд тартибда ҳал этилиши, суд қароридан

МАСАЛА ИЖОБИЙ ҲАЛ ЭТИЛАДИ

норози бўлган тақдирда юқори инстанция судларига мурожаат қилиш тартиби тушунтирилди. Шунингдек, С.Ўтаевнинг оилавий шартшароити ўрганилди. Уни ишга жойлаштириш ёки касбга қайта ўқитиш масаласи

кўриб чиқилмоқда. С.Ўтаевнинг оиласи кам таъминланган оилалик ҳисобга олиниб, моддий ёрдам тайинланди.

И.ЭШОНКУЛОВ, Фаллаорол тумани ҳокими

Адлия кўмаги

"ИШОНЧ ТЕЛЕФОНИ" ЁРДАМ БЕРДИ

Сурхондарё вилояти адлия бошқармаси қошида фаолият кўрсатётган "Ишонч телефони"га ўтган уч ой мобайнида 22 та турли хил мурожаатлар келиб тушди. Тадбиркорлик билан боғлиқ мурожаатларнинг 7 таси қаноатлантирилди. 3 таси бўйича ҳуқуқий тушунтириш берилди. 1 та ариза асосиз деб топилди.

Масалан, Қумқўрғон туманидаги "Зиё-Имкон" хусусий корхонаси бошлиғи С.Турсуновнинг ТИФ "Миллий банк" и Қумқўрғон тумани бўлими ҳисоб рақамини бошқа банкка қўчиришга рухсат бермаётганлиги тўғрисида "Ишонч телефони"-

га қилган мурожаати юзасидан бошқарма томонидан 2008 йил 3 мартдаги 20-14/И-сонли талабномасига кўра, хусусий корхонанинг ҳисоб рақами "Узсаноатқурилишбанк" Шарғун бўлимининг Қумқўрғон филиалига ўтказиб

берилди. Тошкент шаҳридаги "VNI PROM ASA" хусусий корхонаси бошлиғи С.Атажоновнинг "Ишонч телефони"га қилган мурожаати ўрганилганда, Тошкент шаҳридаги "VNI PROM ASA" хусусий корхонаси ва Қумқўрғон туманидаги "Шерободканал" қурилиш монтаж бошқармаси ўртасида 2006 йил 3 январда ЭО-4111 русумли эксковаторни ва ДЗ-110 русумли бульдозерни ижарага олиш ҳақида амал қилиш муддати 2006 йил 31 декабргача

бўлган шартнома тузилган. Лекин, "Шерободканал" қурилиш-монтаж бошқармаси "VNI PROM ASA" хусусий корхонаси билан тузилган ушбу шартномани қонунда белгиланган тартибда бекор қилмасдан туриб, 2006 йил 6 августда Тошкент шаҳридаги "RASVB-TRAVDINC" хусусий корхонасига эксковаторни, "Ўзбекистон темир йўллари" ДАТКга қарашли "1-Энергомонтаж поезд"и корхонасига эса бульдозерни ижарага бериш тўғрисида 5-сонли шартнома

тузган. Ушбу ҳолат юзасидан киритилган даъво аризасига кўра, Сурхондарё вилояти судининг 2008 йил 25 февралдаги ҳал қилув қарорига асосан "RASVB-TRAVDINC" ва "Электромонтаж поезд"и ўртасидаги 2006 йил 1 августда тузилган 5-сонли шартнома ҳақиқий эмас деб топилди.

Қоржов ЧОРИЕВ, адлия бошқармаси ходими, Собир ЁДИКОВ, "Инсон ва қонун" муҳбири

Тарғиботлар талқини

Адлия вазирлиги ташаббуси билан мамлакатимиз ҳудудларида вилоятлар ҳокимлиги, ҳуқуқни муҳофаза этувчи идоралар вакиллари, вилоятлар ва туман газеталари бош муҳаррирлари, телевидение журналистлари ҳамда ташкилотлар матбуот хизмати ходимлари иштирокида "Жамият аъзоларининг ҳуқуқий маданиятини юксалтиришда ОАВнинг ўрни ва аҳамияти" мавзуда семинарлар бўлиб ўтмоқда.

Суратларда: жойлардаги тадбирдан лавҳалар. Уларда ҳуқуқ тизими юзасидан апрофлича ёритилган мақола, телекўрсатув, радиозиёштиришлар бўйича "Энг яхши телеаҳо", "Энг яхши радиозиёштириш", "Энг яхши интернет материали" номинациялари асосида танлов эълон қилинмоқда.

Тарихан қисқа давр ичда Ўзбекистон Республикасида мустақил демократик ҳуқуқий давлат ва эркин фуқаролик жамияти барпо этиш йўлида салмоқли ишлар амалга оширилди.

Ишонч билан айтиш мумкин, Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Абдуганиевич Каримовнинг ғоялари ва бевосита ташаббуси асосида ҳамда раҳбарлигида бошқича-бошқича амалга оширилаётган жамият ва давлат ҳаётининг деярли барча жабдаларини қамраб олган ислохотлар ва либераллаштириш жараёни мамлакатимизнинг тараққиёт йўлини белгилаб берди.

Бу жараёнда суд-ҳуқуқ соҳасидаги ўзгаришларга, шу жумладан, суд ҳокимиятининг ҳақиқий мустақиллигини таъминлаш, унинг жамиятдаги мавқени ошириш, шунингдек, асосий вазифаси фуқаролар ҳуқуқи ва эркинликларининг ҳимоясини таъминлашдан иборат бўлган ҳуқуқни муҳофаза қилувчи тизимни либераллаштириш масалаларига алоҳида ўрин ажратилган эди.

2001 йил 29 августда "Жиний жазоларнинг либераллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг Жиноят, Жиноят-процессуал кодекслари ҳамда Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига ўзгаришлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида"ги Қонуннинг қабул қилиниши суд-ҳуқуқ соҳасини ислох қилишнинг энг муҳим bosқичларидан бири бўлди.

Давлатимиз раҳбарининг ғояси асосида ишлаб чиқилиб, қабул қилинган мазкур Қонуннинг муволафасиз ғоят катта аҳамияти ҳақида қўлаб мақолалар чоп этилган, қатор илмий ишлар қилинган, конференциялар ва учрашувлар ўтказилган. Бундан мақсад — Қонунни қабул қилишда айрим ҳуқуқшуносларнинг жиний жазолар либераллаштирилиши жиноятчиликка қарши курашишда жиддий муаммоларни келтириб чиқариш ҳамда жиноятларнинг соқини кескин ошириб юбориши мумкинлиги ҳақидаги хавотирларнинг ўринсиз ва асосизлигини яққол кўрсатишдан иборат эди.

Жиноят ва жиноят-процессуал қонунчиликнинг либераллаштирилиши муносабати билан охириги беш йил давомида мамлакатимизда содир этилаётган оғир ва ўта оғир жиноятларнинг сони йилга ўртача 18 мингташ ташкил қилди. Айни пайтда, биргина 2000 йилда бундай жиноятлар сони 42 фоизга кўп, яъни 31 мингтадан иборат бўлган.

Ярашув институти қондаларини қўлаш йилдан-йилга кўпайиб бормоқда. Хусусан, 2002-2007 йиллар мобайнида жабранлуви билан ярашганлиги муносабати билан 57 минг нафардан ортиқ жиноят содир этган шахслар жиний жавобгарликлдан озод қилинган.

Қамоққа олиш тарзидаги эҳтиёт чорасини қўлаш ҳамда озодликдан маҳрум қилиш жазосини тайинлаш ҳоллари кескин камайди. Жиний жазолар либераллаштирилгунга қадар, масалан, 2000 йилда жиноят содир қилган 31 минг нафардан ортиқ шахс ёки ҳар иккинчи айбланувчи дастлабки тергов даврида қамоққа олиниб, судланганларнинг деярли ярмига озодликдан маҳрум қилиш билан боғлиқ жазо тайинланган бўлса, 2007 йилда фақат 13 минг нафар шахс ёки ҳар бешинчи айбланувчи қамоққа олинган. Судланганларнинг 70 фоизига нисбатан жамият ва оиладан ажратиш билан боғлиқ бўлмаган жазо чоралари қўлланилган.

Қонуннинг моддий зарарни тўлиқ қоплаган шахсларга нисбатан озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланиши мумкин эмаслиги ҳақидаги таллабини тушунтириш борасида олиб борилган кенг қамровли ишлар, зарарнинг қопланиши даражасининг жиддий ошишига имкон берди. Охириги беш йил давомида прокуратура органлари томонидан дастлабки тергов давомида 435 миллиард сўмлик зарар ёки умумий аниқланган зарарнинг 78 фоизи айбдорлар томонидан қопланиши таъминланган. Либераллаштириш сиёсатининг самарадорлиги жиний жазолар тизимини янада энгиллаштириш мумкинлигини тасдиқлади.

Масалан, 2008 йилнинг 1-чорада прокурорларнинг илтимосномалари асосида судлар томонидан 3.272 нафар айбланувчига нисбатан қамоққа олиш эҳтиёт чораси қўлланилди, айбланувчиларни қамоқда сақлаш мuddатларини узайтириш ҳақидаги 10 та илтимосномалар қаноатлантирилди.

Судлар томонидан прокурорларнинг қамоққа олишга санкция бериш ҳақидаги ил-

тимосномаларини рад этиш ҳоллари ҳам мавжуд бўлиб, бу янги қонунлар фуқароларнинг ҳуқуқи ва эркинликларини кафолатлашга хизмат қилишини тасдиқловчи ҳолдир.

Таъкидлаш жоизки, қайд этилган қонунларнинг қабул қилиниши билан суд-ҳуқуқ тизимини ислох қилиш жараёни яқунламанида. Аксинча, бизнинг олдимизда ҳали ҳал қилинмаган кўп масалалар турибди.

Давлатимиз раҳбарининг ташаббуси билан инсон ҳуқуқи ва эркинликларининг ҳимоясини самарали таъминлаш мақсадида амалдаги қонунчиликни тақомиллаштириш ва соддалаштириш, ундаги камчиликларни бартаф қилишга қаратилган қатор янги қонунларнинг ишлаб чиқирилиши ва қабул қилиниши бунинг яққол исботидир.

Хусусан, Ўзбекистон Республикасининг 2007 йил 13 декабрдаги Қонуни билан Жиноят-процессуал кодексининг 332 ва 351-моддаларига киритилган ўзгаришлар жиноят ишларини бирлаштириш ва ажратишда дастлабки тергов

томонидан тайинланадиган жазо Жиноят кодексининг Маҳсус қисми тегишли моддасида белгиланган энг кўп жазонинг тўртдан уч қисмидан ошмаслиги лозим.

Таъкидлаш жоизки, бу мамлакатимизнинг инсонпарварлик ва одиллик ғояларига содиқлигининг яна бир ёркин ифодасидир.

Мазкур тузатишлар қабул қилингунга қадар, айрим ҳолларда, жиний қилмишнинг ижтимоий ҳавфлилик даражасини ҳисобга олиб, жазоларни индивидуаллаштириш қоидаларига риоя қилинмас эди. Тугалланмаган жиноятларнинг хавфи қамроқ бўлишига қарамастан, айбдорларга нисбатан асосиз оғир жазо тайинлаш ҳоллари учраб туради. Бу эса, ўз навбатида, фуқаролар ва судланганлар қариндошларининг асосли эътирозларини келтириб чиқарар эди.

Бундан буён, суд амалиётидан тугалланмаган жиноятлар учун максимал жазо тайинлаш имконияти чиқариб ташланди.

2008 йил "Ешлар йили" деб эълон қилинганли-

ғи билан, мазкур жиний жавобгарлик тўғрисидаги кодексига ўзгаришлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида"ги Қонуннинг қабул қилиниши суд-ҳуқуқ соҳасини ислох қилишнинг энг муҳим bosқичларидан бири бўлди.

Давлатимиз раҳбарининг ғояси асосида ишлаб чиқилиб, қабул қилинган мазкур Қонуннинг муволафасиз ғоят катта аҳамияти ҳақида қўлаб мақолалар чоп этилган, қатор илмий ишлар қилинган, конференциялар ва учрашувлар ўтказилган. Бундан мақсад — Қонунни қабул қилишда айрим ҳуқуқшуносларнинг жиний жазолар либераллаштирилиши жиноятчиликка қарши курашишда жиддий муаммоларни келтириб чиқариш ҳамда жиноятларнинг соқини кескин ошириб юбориши мумкинлиги ҳақидаги хавотирларнинг ўринсиз ва асосизлигини яққол кўрсатишдан иборат эди.

Жиноят ва жиноят-процессуал қонунчиликнинг либераллаштирилиши муносабати билан охириги беш йил давомида мамлакатимизда содир этилаётган оғир ва ўта оғир жиноятларнинг сони йилга ўртача 18 мингташ ташкил қилди. Айни пайтда, биргина 2000 йилда бундай жиноятлар сони 42 фоизга кўп, яъни 31 мингтадан иборат бўлган.

Ярашув институти қондаларини қўлаш йилдан-йилга кўпайиб бормоқда. Хусусан, 2002-2007 йиллар мобайнида жабранлуви билан ярашганлиги муносабати билан 57 минг нафардан ортиқ жиноят содир этган шахслар жиний жавобгарликлдан озод қилинган.

Қамоққа олиш тарзидаги эҳтиёт чорасини қўлаш ҳамда озодликдан маҳрум қилиш жазосини тайинлаш ҳоллари кескин камайди. Жиний жазолар либераллаштирилгунга қадар, масалан, 2000 йилда жиноят содир қилган 31 минг нафардан ортиқ шахс ёки ҳар иккинчи айбланувчи дастлабки тергов даврида қамоққа олиниб, судланганларнинг деярли ярмига озодликдан маҳрум қилиш билан боғлиқ жазо тайинланган бўлса, 2007 йилда фақат 13 минг нафар шахс ёки ҳар бешинчи айбланувчи қамоққа олинган. Судланганларнинг 70 фоизига нисбатан жамият ва оиладан ажратиш билан боғлиқ бўлмаган жазо чоралари қўлланилган.

Қонуннинг моддий зарарни тўлиқ қоплаган шахсларга нисбатан озодликдан маҳрум қилиш жазоси тайинланиши мумкин эмаслиги ҳақидаги таллабини тушунтириш борасида олиб борилган кенг қамровли ишлар, зарарнинг қопланиши даражасининг жиддий ошишига имкон берди. Охириги беш йил давомида прокуратура органлари томонидан дастлабки тергов давомида 435 миллиард сўмлик зарар ёки умумий аниқланган зарарнинг 78 фоизи айбдорлар томонидан қопланиши таъминланган. Либераллаштириш сиёсатининг самарадорлиги жиний жазолар тизимини янада энгиллаштириш мумкинлигини тасдиқлади.

Масалан, 2008 йилнинг 1-чорада прокурорларнинг илтимосномалари асосида судлар томонидан 3.272 нафар айбланувчига нисбатан қамоққа олиш эҳтиёт чораси қўлланилди, айбланувчиларни қамоқда сақлаш мuddатларини узайтириш ҳақидаги 10 та илтимосномалар қаноатлантирилди.

Судлар томонидан прокурорларнинг қамоққа олишга санкция бериш ҳақидаги ил-

● Адолатли жамият пойдевори ФУҚАРОЛАРНИНГ ҲУҚУҚ ВА ЭРКИНЛИКЛАРИНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ — суд-ҳуқуқ ислохотларининг бош мақсади

рига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида"ги ва "Қамоққа олишга санкция бериш ҳуқуқи судларга ўтказиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг айрим қонун ҳужжатларига ўзгариш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикасининг қонунлари ишлаб чиқилиб, 2007 йил 11 июлда қабул қилинди.

Ушбу қонунларни ишлаб чиқил ва қабул қилиш учун барча ташкилий-тайёргарлик ва тушунтириш ишларини амалга оширишга зарур бўлган анча узоқ мuddат ажратилди. Бу борада қатор хорижий мамлакатларнинг тажрибаси ўрганилиб, ҳуқуқшунос олимлар, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг тажрибали ходимлари ҳамда кенг жамоатчиликнинг фикри инобатга олинди.

"Ижтимоий фикр" жамоатчилик фикрини ўрганиш Маркази томонидан ўтказилган сўровлар шуни кўрсатдики, кенг тушунтириш ишлари олиб борилиши натижасида ўлим жазосининг тарафдорлари сезиларли даражада камайиб, мамлакатимиз аҳолисининг мулқ кўпчилиги (90 %) давлат раҳбарининг ўлим жазосини бекор қилиш ва қамоққа олишга санкция бериш ҳуқуқини судларга ўтказиш ҳақидаги қонунчилик ташаббусини қўлаб-қувватлади.

2008 йилнинг 1 январидан янги қонунлар кучга кириб, амалиётда қўлланила бошлади. Шунда ҳақиқ бир савол туғилиши мумкин: хозирги кунда мазкур қонунлар қандай ишляпти, қутилган натижаларга эришилдими-йўқми? Ҳеч шубҳасиз айтиш мумкинки, хозирда қонунлар тўлиқ ҳажмда ишломда ва уларни қўлаш борасида деярли муаммолар мавжуд эмас.

Масалан, 2008 йилнинг 1-чорада прокурорларнинг илтимосномалари асосида судлар томонидан 3.272 нафар айбланувчига нисбатан қамоққа олиш эҳтиёт чораси қўлланилди, айбланувчиларни қамоқда сақлаш мuddатларини узайтириш ҳақидаги 10 та илтимосномалар қаноатлантирилди.

Судлар томонидан прокурорларнинг қамоққа олишга санкция бериш ҳақидаги ил-

тимосномаларини рад этиш ҳоллари ҳам мавжуд бўлиб, бу янги қонунлар фуқароларнинг ҳуқуқи ва эркинликларини кафолатлашга хизмат қилишини тасдиқловчи ҳолдир.

Таъкидлаш жоизки, қайд этилган қонунларнинг қабул қилиниши билан суд-ҳуқуқ тизимини ислох қилиш жараёни яқунламанида. Аксинча, бизнинг олдимизда ҳали ҳал қилинмаган кўп масалалар турибди.

Давлатимиз раҳбарининг ташаббуси билан инсон ҳуқуқи ва эркинликларининг ҳимоясини самарали таъминлаш мақсадида амалдаги қонунчиликни тақомиллаштириш ва соддалаштириш, ундаги камчиликларни бартаф қилишга қаратилган қатор янги қонунларнинг ишлаб чиқирилиши ва қабул қилиниши бунинг яққол исботидир.

Хусусан, Ўзбекистон Республикасининг 2007 йил 13 декабрдаги Қонуни билан Жиноят-процессуал кодексининг 332 ва 351-моддаларига киритилган ўзгаришлар жиноят ишларини бирлаштириш ва ажратишда дастлабки тергов

томонидан тайинланадиган жазо Жиноят кодексининг Маҳсус қисми тегишли моддасида белгиланган энг кўп жазонинг тўртдан уч қисмидан ошмаслиги лозим.

Таъкидлаш жоизки, бу мамлакатимизнинг инсонпарварлик ва одиллик ғояларига содиқлигининг яна бир ёркин ифодасидир.

Мазкур тузатишлар қабул қилингунга қадар, айрим ҳолларда, жиний қилмишнинг ижтимоий ҳавфлилик даражасини ҳисобга олиб, жазоларни индивидуаллаштириш қоидаларига риоя қилинмас эди. Тугалланмаган жиноятларнинг хавфи қамроқ бўлишига қарамастан, айбдорларга нисбатан асосиз оғир жазо тайинлаш ҳоллари учраб туради. Бу эса, ўз навбатида, фуқаролар ва судланганлар қариндошларининг асосли эътирозларини келтириб чиқарар эди.

Бундан буён, суд амалиётидан тугалланмаган жиноятлар учун максимал жазо тайинлаш имконияти чиқариб ташланди.

2008 йил "Ешлар йили" деб эълон қилинганли-

ғи билан, мазкур жиний жавобгарлик тўғрисидаги кодексига ўзгаришлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида"ги Қонуннинг қабул қилиниши суд-ҳуқуқ соҳасини ислох қилишнинг энг муҳим bosқичларидан бири бўлди.

Давлатимиз раҳбарининг ғояси асосида ишлаб чиқилиб, қабул қилинган мазкур Қонуннинг муволафасиз ғоят катта аҳамияти ҳақида қўлаб мақолалар чоп этилган, қатор илмий ишлар қилинган, конференциялар ва учрашувлар ўтказилган. Бундан мақсад — Қонунни қабул қилишда айрим ҳуқуқшуносларнинг жиний жазолар либераллаштирилиши жиноятчиликка қарши курашишда жиддий муаммоларни келтириб чиқариш ҳамда жиноятларнинг соқини кескин ошириб юбориши мумкинлиги ҳақидаги хавотирларнинг ўринсиз ва асосизлигини яққол кўрсатишдан иборат эди.

Жиноят ва жиноят-процессуал қонунчиликнинг либераллаштирилиши муносабати билан охириги беш йил давомида мамлакатимизда содир этилаётган оғир ва ўта оғир жиноятларнинг сони йилга ўртача 18 мингташ ташкил қилди. Айни пайтда, биргина 2000 йилда бундай жиноятлар сони 42 фоизга кўп, яъни 31 мингтадан иборат бўлган.

Ярашув институти қондаларини қўлаш йилдан-йилга кўпайиб бормоқда. Хусусан, 2002-2007 йиллар мобайнида жабранлуви билан ярашганлиги муносабати билан 57 минг нафардан ортиқ жиноят содир этган шахслар жиний жавобгарликлдан озод қилинган.

Қамоққа олиш тарзидаги эҳтиёт чорасини қўлаш ҳамда озодликдан маҳрум қилиш жазосини тайинлаш ҳоллари кескин камайди. Жиний жазолар либераллаштирилгунга қадар, масалан, 2000 йилда жиноят содир қилган 31 минг нафардан ортиқ шахс ёки ҳар иккинчи айбланувчи дастлабки тергов даврида қамоққа олиниб, судланганларнинг деярли ярмига озодликдан маҳрум қилиш билан боғлиқ жазо тайинланган бўлса, 2007 йилда фақат 13 минг нафар шахс ёки ҳар бешинчи айбланувчи қамоққа олинган. Судланганларнинг 70 фоизига нисбатан жамият ва оиладан ажратиш билан боғлиқ бўлмаган жазо чоралари қўлланилган.

Қонуннинг моддий зарарни тўлиқ қоплаган шахсларга нисбатан озодликдан маҳрум қилиш жазосини тайинлаш ҳоллари кескин камайди. Жиний жазолар либераллаштирилгунга қадар, масалан, 2000 йилда жиноят содир қилган 31 минг нафардан ортиқ шахс ёки ҳар иккинчи айбланувчи дастлабки тергов даврида қамоққа олиниб, судланганларнинг деярли ярмига озодликдан маҳрум қилиш билан боғлиқ жазо тайинланган бўлса, 2007 йилда фақат 13 минг нафар шахс ёки ҳар бешинчи айбланувчи қамоққа олинган. Судланганларнинг 70 фоизига нисбатан жамият ва оиладан ажратиш билан боғлиқ бўлмаган жазо чоралари қўлланилган.

Қонуннинг моддий зарарни тўлиқ қоплаган шахсларга нисбатан озодликдан маҳрум қилиш жазосини тайинлаш ҳоллари кескин камайди. Жиний жазолар либераллаштирилгунга қадар, масалан, 2000 йилда жиноят содир қилган 31 минг нафардан ортиқ шахс ёки ҳар иккинчи айбланувчи дастлабки тергов даврида қамоққа олиниб, судланганларнинг деярли ярмига озодликдан маҳрум қилиш билан боғлиқ жазо тайинланган бўлса, 2007 йилда фақат 13 минг нафар шахс ёки ҳар бешинчи айбланувчи қамоққа олинган. Судланганларнинг 70 фоизига нисбатан жамият ва оиладан ажратиш билан боғлиқ бўлмаган жазо чоралари қўлланилган.

● Семинар

КЕНГ ИМКОНИЯТ ЯРАТИЛМОҚДА

тириш масалаларига давлатимиз раҳбарияти ва ҳуқуқимиз томонидан катта эътибор қаратилмоқда. Бунинг учун тадбиркорлик ва чет эл инвестицияларига қўлай ҳуқуқий муҳит, яъни кафолат ва кенг имтиёзлар, преференциялар тизимини яратиб бориш, уларни ҳуқуқий ҳимоя қилишнинг амалий механизмларини жорий этиш муҳим вазифалардан бири ҳисобланади.

Республикаимизда чет эл инвесторларининг самарали фаолият юритишлари учун ҳар томонлама кенг, қўлай шарт-шароитлар билан бирга, ишонли ҳуқуқий кафолатлар тизими ҳам яратилган. Чет эл инвесторларининг манфаатларини ҳимоя қилиш, уларга имтиёз ва кафолатлар бериш масалаларини тартибга солувчи қонун ҳужжатлари етарлича қабул қилинган ва улар амалиётда ўзининг ижобий натижаларини бермоқда.

Семинарда республика

Турсунбой МАМАТҚУЛОВ, Хорижий инвестициялар ва хорижий инвестициялар иштирокидаги корхоналарнинг ҳуқуқий ҳимоя қилиш бошқармаси бошлиғи

ҳудудига чет эл инвестицияларини жалб қилиш, уларга имтиёзлар ва кафолатлар бериш соҳасида бир қатор қонун ҳужжатлари қабул қилинган, уларни амалиётда қўлаш борасида фикр-мулоҳазалар билдирилди.

Турсунбой МАМАТҚУЛОВ, Хорижий инвестициялар ва хорижий инвестициялар иштирокидаги корхоналарнинг ҳуқуқий ҳимоя қилиш бошқармаси бошлиғи

Раситжон КОДИРОВ, Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори

Маъбурият — фуқаролик ҳуқуқи муносабати бўлиб, унда қарздор бўлган шахс бошқа бир шахс, яъни кредитор фойдасига муайян ҳаракатни амалга ошириш, чунончи, мол-мулкни топшириш, ишни бажариш, хизматлар кўрсатиш, пул тўлаш ёки муайян ҳаракатни ўзида сақлаш каби маъбуриятларни зиммасига олади. Кредитор қарздордан маъбуриятларни бажаришни талаб қилиш ҳуқуқига эга.

Таъриф

МАЖБУРИЯТ ҲУҚУҚИ

тўғрисида нималар биласиз?

(Биринчи мақола)

Маъбуриятнинг тарафлари — кредитор ёки қарздор сифатида бир пайтнинг ўзида бир неча шахс иштирок этиши мумкин.

Маъбуриятлар маъбурият шартларига ва қонун ҳужжатлари талабларига мувофиқ, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса иш муомаласи одатларига ёки одатда қўйилган бошқа талабларга мувофиқ лозим даражада бажарилиши керак.

Маъбуриятни бажаришдан бир томонлама бош тортиш ва шартнома шартларини бир томонлама ўзгартиришга йўл қўйилмайди, қонун ҳужжатларида ёки шартномада назарда тутилган ҳоллар бундан мустасно.

Маъбурият келишилган ва тарафлар учун мақбул усулда бажарилиши шарт.

Агар маъбуриятни бажариш мuddати кўрсатилмаган ёки талаб қилиб олиш пайти билан белгиланган бўлса, кредитор ҳар қачон ижрони талаб қилишга, қарздор эса ижрони ҳар қачон амалга оширишга ҳақли бўлади.

Пул маъбуриятида ў сўмлар ва чет эл валютасидаги муайян суммага эквивалент бўлган суммага ёки шартли пул бирликлари билан тўланиши лозимлиги назарда тутилиши мумкин. Бунда тўланиши лозим бўлган сумма ушбу валюталарнинг расмий курси бўйича белгиланади.

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида маъбуриятлар бўйича ҳисоб — китобларни амалга ошириш чоғида, чет эл валютасидан, шунингдек, чет эл валютасидаги тўлов ҳужжатларидан фойдаланишга қонун ҳужжатларида белгиланган ҳоллар, тартиб ва шартлар асосида йўл қўйилади.

Бир шахсининг бошқа шахсга мол-мулкни ёки унга бўлган ҳуқуқни маъбуриятларни таъминлаш учун бериши гаров ҳисобланади.

Қарздорга ёки қарздор кўрсатган шахсга топширилиши лозим бўлган ашёни сақлаётган кредитор ушбу ашё ҳақини ёки у билан боғлиқ чиқимлар ва бошқа зарарни кредиторга тўлаш

маъбуриятлари қарздор томонидан мuddатида бажарилмаган тақдирда уни тегишли маъбурият бажарилгунга қадар ушлаб қолишга ҳақли.

Кафиллик шартномаси бўйича кафил бошқа шахс маъбуриятини тўла ёки қисман бажариши учун унинг кредитори олдида жавоб беришни ўз зиммасига олади.

Кафолатга биноан банк, бошқа кредит муассасаси ёки суғурта ташкилоти (кафил) бошқа шахс (принципал)нинг илтимосига кўра, кафил ўз зиммасига олаётган маъбурият шартларига мувофиқ, принципалнинг кредитори (бенефициар) пул суммасини тўлаш ҳақида ёзма талабнома тақдим этса, пулни унга тўлаш ҳақида принципалга ёзма маъбурият беради.

Шартнома тўзётган тарафлардан бири шартнома тўзилганлигини исботлаш ва унинг ижросини таъминлаш юзасидан бенефициар пул суммаси закалат ҳисобланади.

Қарздор маъбуриятни бажармагани ёки лозим даражада бажармагани туфайли кредиторга етказилган зарарни тўлаши шарт.

Маъбурият қонда тарихида, унинг лозим даражада бажарилиши билан бекор бўлади.

Маъбуриятларнинг айрим турлари: олд-сотди шартномаси бўйича бир тараф (сотувчи) товарни бошқа тараф (сотиб олувчи)га мулк қилиб топшириш маъбуриятини, сотиб олувчи эса бу товарни қабул қилиш ва унинг учун белгиланган пул суммаси (бахоси)ни тўлаш маъбуриятини олади.

Чакана олди-сотди шартномасига мувофиқ тadbиркорлик фаолияти билан шуғулланаётган сотувчи сотиб олувчиға шахсий мақсадларда, рўзгорда ёки тadbиркорлик фаолияти билан боғлиқ бўлмаган бошқа мақсадларда фойдаланиладиган товарни топшириш маъбуриятини олади...

Зухра АЗИМОВА, Тошкент шаҳар адлия бошқармаси бўлигининг ўринбосари

Истиқлол йилларида кўп асрлик улкан ва бебахо тарихий, маданий ва маънавий меросни тиклаш, сақлаш, ўрганиш, тарғиб ва ташвиқ этиш масалалари давлат сиёсати даражасига кўтарилди.

Юртбошимизнинг бевосита ташаббуслари ва раҳбарлигида Амир Темур, Мирзо Улугбек, Алишер Навоий, Беҳзод, Аҳмад Фаргоний, Имом Бухорий, Абу Мансур Мотирудий, Бурҳониддин Марғиноний, Абдуҳолик Ғиждувоний, Манғуберди каби буюк аждодларимизнинг, Хива, Бухоро, Термиз, Қарши, Шаҳрисабз, Марғилон, Самарқанд каби кўхна шаҳарларимизнинг сана тўйлари, "Авесто"нинг 2700 йиллиги, "Алломши" достонининг 1000 йиллиги нафақат мамлакат, балки халқро микёсда кенг нишонланди. Самарқанд, Бухоро, Хива, Қарши, Шаҳрисабз, Термиз, Кува, Кўхон, Марғилон, Тошкент ва бошқа шаҳарларидagi маданий мероснинг кўчмас объектларини, хусусан, тарихий шаҳарлар, 10 000 дан ортиқ меъморий обидалар мажмуалари ва тарихий ёдгорликларни сақлаш, ҳисобга олиш, ўрганиш, таъмирлаш, тиклаш ва асраш бўйича катта ҳажмдаги ишлар амалга оширилмоқда.

Ҳозирги кунда республикамизда вазириликлар, ташкилотлар, идора-

Маънавият ўчоғи
МИЛЛИЙ МЕРОСИМИЗ
ва уни асраб-авайлашнинг ҳуқуқий асослари

лар, муассасалар тизимида 1200 га яқин музей муассасалари мавжуд. Маданият ва спорт ишлари вазирилик, Фанлар академияси ва бошқа давлат идораларига қарашли музей муассасаларида сақланаётган музей ашёларининг сони тахминан 2 миллиондан иборат.

Миллий қонунчилигимизда маданий мерос объектларини муҳофаза қилиш ва улардан фойдаланиш соҳасидаги муносабатларни тартибга солишга доир қонунлар, хусусан, "Маданий мерос объектларини муҳофаза қилиш ва улардан фойдаланиш тўғрисида"ги, "Маданий бойликларнинг олиб чиқилиши ва олиб кирилиши тўғрисида"ги ва "Архивлар тўғрисида"ги қонунлар амал қилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси маданий мерос объектларини муҳофаза қилиш ва улардан фойдаланиш, маданий бойликларнинг олиб чиқилиши ва олиб кирилишини тартибга солишни назарда тутувчи турли масалаларни қамраб олган қатор халқаро шартномаларга қўшилган. "Умумжаҳон маданий ва табиий ме-

росини муҳофаза қилиш тўғрисида"ги, "Маданий бойликларни ноқонуний олиб кириш, олиб чиқиш ва эгаллик ҳуқуқини бошқага ўтказишнинг олдини олиш ва тақиялашга қаратилган қоралар тўғрисида"ги, "Номоддий маданий меросни муҳофаза қилиш тўғрисида"ги Конвенциялар шулар жумласидандир. 1997 йили Ўзбекистон музейлари жамоатчилик Кенгаши Халқро музейлар Кенгашига (ИКОМ) аъзо бўлди. Шу билан бирга бугунги кунда музей ашёларининг ҳисобини юритиш, уларни сақлаш, тиклаш, келажак авлодларга етказишдек ўта муҳим вазифани ягона ҳуқуқий тизим

доирасида амалга ошириш, мулкчилик шаклидан қатъи назар, барча музей муассасаларининг фаолиятини тартибга солишга қаратилган қонунга эҳтиёж туғилмоқда. Миллий музей фондини тузиш масаласи ҳам ўта долзарбдир. Бинобарин, "Олий Мажлис Қонунчилик палатасининг мамлакатни ислоҳ этиш ва модернизация қилишнинг устувор йўналишлари, мақсадли вазифалари ҳисобга олинган ҳолда 2005 йилга ва келгуси йилларга мўлжалланган қонунчилик фаолияти Дастури"га мувофиқ "Миллий музей фонди ва музейлар тўғрисида"ги Қонун лойиҳаси ишлаб чиқилди.

Ижтимоий ҳимоя

Олижаноб ишларнинг манتيқий давоми

2008 йилнинг "Ёшлар йили" деб номланишида чуқур мазмун ва маъно мавжудлиги кўриниб турибди. Шу ўринда айрим маълумотларга эътибор қаратиш зарур: мамлакатимизда ўн саккиз ёшгача бўлган болалар ва ўсмирлар 10 миллион 360 минг нафарни ёки умумий аҳоли сонининг тахминан 40 фоизини ташкил этса, ўттиз ёшгача бўлганлар эса — 17 миллион 80 минг нафарни ёки аҳолининг 64 фоизини ташкил этади.

Албатта, муस्ताқиллик йилларида, жумладан ўтган "Ижтимоий ҳимоя йили"да ҳам давлатимиз ёш авлоднинг ижтимоий ҳимоясига юқори даражада эътибор ва ғамхўрлик қилганлигини эслаб ўтиш жоиз.

Авалло, бундай ғамхўрликнинг ҳуқуқий асослари биринчи муштаҳамланганлиги ва тақомиллашганлигини таъкидлаш лозим. Ўтган йилда қўрилган 26 та қонун ва норматив-ҳуқуқий ҳужжатларнинг деярли барчаси у ёки бу даражада ёш авлодга, уларнинг ижтимоий ҳимоясини муштаҳамлашга алоқадордир. Айниқса, "Болалар ҳуқуқларининг кафолатлари тўғрисида"ги, "Йод танқислиги касалликларининг олдини олиш тўғрисида"ги қонунлар бевосита болалар ва ёшларнинг ҳуқуқлари, манфаатлари ҳамда саломатлигини муштаҳамлашга қаратилгани билан эътиборга сазовордир.

Давлатимизнинг ёшларга доир сиёсатининг яна бир муҳим йўналиши, бу ёш оилаларни моддий ва маънавий қўллаб-қувватлашдир. Зеро, бугунги кунда мамлакатимизда

лари, шунингдек, олий таълим талабалари учун таълим грантлари берилганлигини таъкидлаш ўринли.

"Ёшлар йили"да амалга оширилаётган олижаноб ишлар ва вазифалар ўтган йилги ишларнинг мантиқий давоми бўлиши шубҳасиздир. Президентимиз ёшлар доир давлат сиёсатининг асосий йўналишларини кўрсатиб бердилар: ёшлар манфаатларини таъминлашда кучайтириш мақсадида амалдаги қонун ҳужжатларини қайта кўриб чиқиш; таълим соҳасида амалга оширилаётган миллий дастур ижросини янги bosқичга қўтариш; ёшларнинг олган билимларини ҳаётга таъбиқ этишларига шарт-шароит яратиш; ёшларни замонавий касб-хунарга ўргатиш ва иш билан таъминлаш шулар жумласидандир.

Шу муносабат билан ёшларга доир қонунчилик базасини кучайтириш, унинг самарадорлигини кўтариш масаласи долзарбдир.

Жумладан, талаба ёшларга тўлиқ бўлмаган иш соатларига ишлаш учун тегишли иш жойлари ва иш турларини, бундай ишга жалб этишнинг асоси ва тартибини ҳамда кафолатларини белгиловчи ҳуқуқий асос ишлаб чиқиш зарур деб ҳисоблаймиз.

Бобур ШАЯКУБОВ, Адлия вазирлиги масъул ходими

Қамоққа олишга судлар томонидан санкция берилиши ҳамда унинг мuddатини узайтириши белгиланган судьялар зиммасига катта масъулият юклайди ҳамда айбланувчининг асосиз равишда қамоққа олинишини бартараф қилади.

Жараён

ИНСОН ҚАДРИ УЛУҒ

Жиноят процессуал кодексидида белгиланишича, (эҳтиёт чораси сифатида қамоққа олиш уч йилдан ортиқ мuddатга озодликдан маҳрум қилиш тарихидаги жазо назарда тутилган қасддан содир этилган жиноятларга доир ҳамда) эҳтиётсизлик оқибатида содир этилиб, беш йилдан ортиқ мuddатга озодликдан маҳрум қилиш тарихидаги жазо назарда тутилган жиноятларга доир ишлар бўйича қўлланилади.

Шунингдек, айрим алоҳида ҳолларда ҳам беш йилдан ортиқ бўлмаган мuddатга озодликдан маҳрум қилиш тарихидаги жазо назарда тутилган жиноятларга доир ишлар бўйича ҳам қўлланиши мумкин.

Эҳтиёт чорасини қўллашда жабрланувчининг ҳуқуқ ва эркинликларини чеклаш мавжудлигини эътиборга олиб, терговчи томонидан қамоққа олиш тарзидаги эҳтиёт чорасини қўллаш тўғрисидаги судга киритилаётган илтимосноманинг қонунчилик ва асослиги прокурор назорати орқали таъминланади. Прокурор илтимоснома билан танишиб чиқиш, суриштирувчи ва терговчиға бошқа турдаги эҳтиёт чорасини қўллаш тўғрисида кўрсатма бериш ҳуқуқига ҳам эга. Суд томонидан илтимосномани кўриб чиқишда қонунга кўра ушлаб турилган шахс, гумон қилинувчи ва айбланувчининг иштироки маъбурий ҳисобланади. Шу билан бирга суд мажлисида жиноят процессининг иштирокчилари муҳим қарорат сифатида ҳимоя ҳуқуқи билан таъминланадилар.

Фақат айбланувчиға нисбатан қидирув эълон қилинган бўлса, унинг иштирокисиз илтимоснома кўриб чиқилиши мумкин. Яна бир процессуал қарорат уш-

Мазкур қонун лойиҳасидан қўзланган мақсад, Миллий музей фондини шакллантириш, сақлаш ва ундан фойдаланиш, музей муассасалари фаолияти билан боғлиқ муносабатларни алоҳида қонун доирасида тартибга солишдан иборатдир. Мазкур мақсаднинг ечимини Миллий музей фонди ва музейларни бошқариш, жумладан, давлат бошқаруви органларининг мазкур соҳадаги ваколатлари, Миллий музей фондини шакллантириш, Миллий музей фонди Давлат каталогини юритиш, Миллий музей фонди тартибга киритилган музей ашёлари ва музей коллекцияларининг фуқаролик муомаласи хусусиятлари, мулкчилик шакллари, музейларни ташкил этиш, бошқариш, тугатиш ва бошқа масалаларда ўз аксини топган.

Ушбу қонун лойиҳасининг қабул қилиниши юртимизда жойлашган миллий маданий меросни муҳофаза қилиш, келгуси авлодларга етказиш, халқимизни ҳамда жаҳон халқларини буюк ўтмишимиздан бохабар қилиш, алаҳқусус, миллий ўзгиримизни асраб қолишнинг ҳуқуқий асосларини тақомиллаштиришда муҳим омил бўлиб саналади.

Бунёд ЭШОНКУЛОВ, Адлия вазирлиги масъул ходими, Фирдавс УМАРОВ, СамДУ ҳуқуқшунослик факультети талабаси

Тахририятимизга келган мактублар орасида 82 ёшли Саодат ая Холмирзаеванинг шикоят аризаси эътиборимизни тортди. Некса онахонни шу ёшида шикоят йўллашга нима мажбур этди, деган ўй кечди кўнглимиздан.

Мактубга илова қилинган ҳужжатлардан кўринишича, 2006 йил 4 январда С.Холмирзаева билан "Матлубот-нон" МЧЖ ўртасида ижара шартномаси тузилади. Мазкур шартномаға кўра, Балиқчи тумани, Ҳамза кўчасидаги эски новвойхона биноси ер қисми билан 6 ой мuddатга ижара асосида фойдаланиш учун С.Холмирзаеваға берилади. Шунингдек, шартномада ижарачи белгиланган мuddатда ижара тўловларини тўла амалга оширса, бинони хусусий мулк сифатида сотиб олиши ҳам кўзда тутилган.

2006 йил 6 июнда бир қанча тўқсинликларга (қуйида тафсилоти билан танишасиз) қарамай, С.Холмирзаева эски новвойхона биносини хусусий мулк сифатида сотиб олади ва барча тўловларини амалга оширади.

Бирок, новвойхонани ишлатиш, эл дастурхонига иссиқ ва мазали нон етказиб бериш ҳамда тadbиркорлик туфайли даромад олиш Саодат аяға насиб этмайди. Онахон "Матлубот-нон"

МЧЖ билан ижара шартномасини тузганидан сўнғ уч ой ўтар-ўтмас, шу маҳаллада истиқомат қилувчи А.Абдукаримов новвойхонани тортиб олиш ҳаракатига тушади ва 2006 йил 7 июлда бунга муваффақ бўлади. Айнан шу санада Балиқчи тумани ҳокимлигининг 429-К сонли қарорига мувофиқ мазкур бино ер майдони билан А.Абдукаримовға олиб берилади. Ажабо, С.Холмирзаева томонидан шартнома асосида сотиб олинган бино ҳе йўқ-бе йўқ, А.Абдукаримовға бериб юборилса...

Холмирзаевлар оиласи ижара ва сотиб олиш учун амалга оширган тўловлари, елиб-югуриб тайёрлаган ҳужжатлар бир четда қолиб кетади. Қарабсизки, Саодат ая ва унинг фарзандлари учун сарсон-саргардонликлар бошланади. Ҳайтовур, орадан бир ой ўтгач, туман ҳокимлигидаги мутасадди шахслар 429-К-сонли қарор моҳияти хусусида бафуржа ўйлаб кўришган чоғи, 2006 йил 2 августда 464-К-сонли қарорға мувофиқ, 2006 йил 7 июлдаги қарор бекор қилинади. Мазкур қарор билан танишганида, Саодат ая адолат қарор топди, дея мамнун бўлга-

эски новвойхонаға оид низо орадан қарийб бир ярим йил ўтгач, фуқаролик ишлари бўйича Избоскан туманлараро судида кўрилади ва давзоғар А.Абдукаримовнинг давво талаблари қондирилади. Чунончи, мазкур қарорда новвойхона биноси 100 квадрат метр ер

Бир шикоят шарҳи

ЭСКИ НОВВОЙХОНА БИНОСИ
қонуний эгасини "излайди"

тузилган бўлса-да, мазкур қарорда эски новвойхона биноси Саодат ая номига эмас, неғадир унинг қизи Шохиста Холмирзаеваға ажратилиши кўзда тутилган. Бу ҳақида англашилмовчилик туфайлими ёхуд атайлаб содир қилинганми, бизга қоронғу. Шуниси аниқки, юқоридаги сингари ҳокимлик томонидан йўл қўйилган ҳаттоликлар туфайли Холмирзаевлар ва Абдукаримовлар оиласи турли идораларда овораи сарсон... Беҳуда йўқотилган вақтлари асаббузарликлар тўғрисида-ку, гапирмай қўя қолган маъқул. Хуллас,

майдоми билан Абдумалиқ Абдукаримов олиб берилиши, "Матлубот-нон" МЧЖ билан С.Холмирзаева ўртасида тузилган ижара шартномасини бекор қилиш ва Балиқчи туман ҳокимининг 2006 йил 2 августдаги 464-К-сонли қарорини бекор қилиш кўзда тутилган.

Ўз-ўзидан маълум, Саодат ая Холмирзаева фуқаролик ишлари бўйича Избоскан туманлараро судининг мазкур қароридан норози бўлиб, фуқаролик ишлари бўйича Наманган вилоят судига кассация шикоятини билан муrhoжат қилади. Бироқ касса-

МЧЖ раҳбари томонидан 2008 йил 7 апрелда берилган маълумотномаға эътибор қаратайлик: "...Балиқчи тумани Ҳамза кўчасида жойлашган новвойхона 1976 йилдан қорхона балансида бўлиб, турли шахслар моддий жавобгарлигида новвойхона сифатида фойдаланиб келинган. Бино эскириб, таъмирталаб бўлгани учун баланс қиймати оширилмаган. Жамият бош хисобчиси К.Аҳмедова суд жараёнида қорхона балансида унинг суммаси чиқариб ташланганлиги ҳақида айтган ҳамда жамият асосий воситалар рўйхати китобини тақдим этган. Бу суд томонидан эътиборга олинмаган..."

Мазкур маълумотномаға кўра, новвойхона биноси С.Холмирзаеваға сотилганидан сўнғ (2006 йил 6 июнь) ўз-ўзидан жамият балансида чиқарилган. Бироқ суд мажлисида "...жавобгар О.Эгамбердиев ("Матлубот-нон" МЧЖ раҳбари) ва К.Аҳмедова (бош хисобчи) эски новвойхона биноси "Матлубот-нон" МЧЖ балансида бўлганлиги ҳақида тегишли ҳужжат тақдим эта олмадилар, балки мазкур бино балансида эмаслиги ҳақида кўрсатма бердилар". Қизиқ, нахотки О.Эгамбердиев ва К.Аҳмедова низоли новвойхона биноси жамият балансида эканини билмаган бўлса? У ҳолда жамият-

нинг асосий воситалар рўйхати китобини судга нима учун тақдим этишди? Бу ўринда қайси томон англашарди? Судми ёки жамият аъзоларини?

Ҳамза кўчасидаги эски новвойхона биноси "Матлубот-нон" МЧЖ балансида чиндан ҳам бўлмаган экан, неға С.Холмирзаева билан ижара шартномаси имзоланди?

Жамият раҳбари О.Эгамбердиев лафзига ишонган кекса онахон ҳамон адолат қарор топишига ишонч билан қараётди. Унинг шикоят аризасидаги: "Кексалигимга қарамай, ҳақиқат қарор топсин, деб бир неча марта суд мажлисида қатнашдим. Киши-қировли кунда 4-қаватга олиб чиқилди. Барча гувоҳлар бизнинг ҳақ эканлигимизни айтишди. Аммо суд қарори ўзгаришсиз қолди", деган сатрлар ҳар қандай кишини беэътибор қолдирмайди.

Ўйлаيمизки, Балиқчи тумани, Фуркат кўчасидаги новвойхона биносига доир низо мутасадди идоралар томонидан яна бир қарра ўрганилиб, қонуний ҳал этилади.

Дилфуза РАҲИМБЕКОВА, "Инсон ва қонун" муҳбири

Зийрак нигоҳ

БОБОМНИНГ ҲАЙРАТИ

Яқинда бобом Жиззах шаҳридан уйимизга меҳмонга келди...

сўрайман, бахтимизга доимо омон бўлсин, бунёдкорларнинг эса кўли дард кўрмасин.

бахтли бўл, шундай замонларга етказган Оллоҳимга шукр! — дедилар.

— Бобо, мен ва менинг тенг-дошларим бундай эйтиб-борга жандай ишларни амалга оширишимиз керак? — аста сўрадим.

— Э, шопир болам, мени қаерга олиб келдинг, ўтган сафар келганимда бу ҳашаматли иморатлар, кўприklar, фавворалар йўқ эди-ку?

тақиллик майдонини сайр этдик. Майдондаги гузал манзарадан ҳаяжонланиб, бобоимнинг кўзларига ёш олди, бошимни силади ва "Болажоним, умринг узоқ бўлсин,

айтганидай, албатта, кучли, биллими ва бахтли бўлишга ҳақлимиз.

Гўзал ЭРГАШЕВА, Миробод туманидаги 110-мактаб ўқувчиси

Нафс гирдоби

Мамлакатимизда аҳоли турмушини яхшилаш, маданий-маиший эҳтиёжларига яраша шароитлар яратиб беришга жиддий эътибор қаратилмоқда.

Қайта чирой очаётган шаҳарларимизда қишлоқларимизни кўриб одамнинг дили яйрайди.

жорий тўловлар сифатида 102,5 миллион, жами 139,5 миллион сўм ўтказиб берилди.

«БЕК ҲАКИМЖОНОВ»НИНГ ҲАҚИҚАТИ ҚОЛГАН НАЙРАНГИ

лар ҳам борки, бундайларни ҳеч ақиланмай, гурчдаги қурмакка қиёсласак бўлади.

Ўтган йили Тошкент вилояти, Ангрен шаҳрига қарашли "Нуробод", "Чигирик", "Қасногорск" кўрғонларидаги айрим кўп қаватли уйлар аҳолиси антика бир ҳолнинг гувоҳи бўлишди.

Ушбу турар жой биноларини вилоят ҳокимлигидаги мурожаат қилишдаги Масалани ўрганган мутаассадлар аҳолининг вақтинчи ўринли билиб, мазкур кўрғонлардаги 1991 йилгача қурилган 28 та кўп қаватли уйларда ички муҳандислик тармоқлари ва умумий фойдаланиш жойларини муқаммал таъмирлаш зарурлигини ҳисобга олиб, ушбу турар жой биноларини вилоят ҳокимининг 2006 йил 10 мартдаги 84-сонли қарорига асосан 2006 йилга мўлжалланган манзилли дастурга киритишди.

Бунинг учун жами 265,5 миллион сўм, шундан маҳаллий бюджет маблағлари ҳисобидан 186,8 миллион, тегишли ширкатлар ва ҳомийлар ҳисобидан 81,7 миллион сўм ажратилиши кўзда тутилди.

...Ҳақимжанов Абдуманноб ("Бек Ҳақимжанов" МЧЖ раҳбари) хавфли рецедивист бўла туриб, (Ҳақимжанов бундан илгари ҳам уч бора суднинг қора курсисидан ўтирган) шахсий манфаатларини кўзлаб, ўзганининг мулкни ўзлаштириш ва растрат қилиш йўли билан талон-торож қилиш мақсадида Тошкент вилояти, Ягона буюртмачи хизмати инжиниринг компанияси "Ягона буюртмачи хизмати инжиниринг компанияси" да биринчи тоифали мутахассис бўлиб ишловчи Турдикулов Муҳаммадҷон билан ўзаро жинойий тил бириктириб, "Бек Ҳақимжанов" МЧЖ, "Ягона буюртмачи хизмати инжиниринг компанияси" ва Ангрен шаҳар ширкатлар ассоциацияси билан 2006 йил 7 июль кунини уч томонлама тузилган 12-сонли шартномага асосан "Қасногорск" кўрғонидан жойлашган 10 та кўп қаватли уйларда бажарилган 46,4 миллион сўмлик ишлар ҳажмига 4,5 миллион сўмлик бажарилмаган ишлар ҳажмини қўшиб эътибор қилиб, давлатга жуда кўп миқдорда зарар етказишган.

чи ҳам бениҳоя хурсанд эди. Бироқ таъмирланган уйлар аҳолисининг норозилиги аввалгидан-да ортиб кетади.

Оқибатда масалага қўйидагича ойдинлик киритилди:

Ҳукмдан кўчирма: "...Ҳақимжанов Абдуманноб ("Бек Ҳақимжанов" МЧЖ раҳбари) хавфли рецедивист бўла туриб, (Ҳақимжанов бундан илгари ҳам уч бора суднинг қора курсисидан ўтирган) шахсий манфаатларини кўзлаб, ўзганининг мулкни ўзлаштириш ва растрат қилиш йўли билан талон-торож қилиш мақсадида Тошкент вилояти, Ягона буюртмачи хизмати инжиниринг компанияси "Ягона буюртмачи хизмати инжиниринг компанияси" да биринчи тоифали мутахассис бўлиб ишловчи Турдикулов Муҳаммадҷон билан ўзаро жинойий тил бириктириб, "Бек Ҳақимжанов" МЧЖ, "Ягона буюртмачи хизмати инжиниринг компанияси" ва Ангрен шаҳар ширкатлар ассоциацияси билан 2006 йил 7 июль кунини уч томонлама тузилган 12-сонли шартномага асосан "Қасногорск" кўрғонидан жойлашган 10 та кўп қаватли уйларда бажарилган 46,4 миллион сўмлик ишлар ҳажмига 4,5 миллион сўмлик бажарилмаган ишлар ҳажмини қўшиб эътибор қилиб, давлатга жуда кўп миқдорда зарар етказишган.

розлари асоссиз эмаслигини, қилинган ишлар ҳам ўта сифатсиз ҳолда амалга оширилганига амин бўлишди.

Нима бўлганда ҳам, муттаҳамлик ортидан бойлик ортиртмоқчи бўлган гуруҳ фаолияти фўш этилди.

Энди ҳаммаси жойига тушгандек... Лекин суд ҳукми билан танишган одамни бошқа бир сабаблар сергалликка қорлайди. Биз юқорида Абдуманноб Ҳақимжанов фамилияси ёнига, рецедивист деган иборани қўллаб кетдик. Бу бекорга эмас эди. Негаки, Ҳақимжанов бунгача ҳам уч бора, 1997 йилда Тошкент шаҳар Шайхонтоҳур туман суди томонидан Жиноят кодексининг 177-моддаси, 2-қисмининг "Б.В" бандлари билан, 2007 йил февраль ойда жиноят ишлари бўйича Ангрен шаҳар суди томонидан Жиноят кодексининг 25-, 167-моддаси 2-қисмининг "В.Г" бандлари билан ва 2007 йилнинг октябрь ойда жиноят ишлари бўйича Юнусобод туман суди томонидан Жиноят кодексининг 189-моддаси, 2-қисмининг "Б" банди, 184-моддасининг 3-қисми билан айбдор деб топилди, жинойий жавобгарликка тортилган эди. Масаланинг эътиборли жиҳати шундаки, қандай қилиб Тошкент вилояти ҳокимлиги ҳузуридаги "Ягона буюртмачи хизмати инжиниринг компанияси" дек нуфузли ташкилот ўтказган тендер танловидан кўпчиликка отнинг қашқасиди маълум бўлган бир жиноятчи кўл остидаги жамият ютиб чиқади... Ва жамият мутахассиси бўлган яна бир шахс уни қўллаб туради...

Бу албатта, ҳар қандай ақли расо одамни сергалантирадиган ҳолат. Бундай ҳолатларнинг олдини олиш, ҳар бир масъул раҳбарнинг, қолаверса, сизу бизнинг ҳам бурчимиз. Негаки, эл-юрт манфаати умумманфаатимиздир.

Шерали РИЗАЕВ

Манба: Region.uz

Advertisement for Uzbekistan Airways flights to Dubai. Includes flight schedule: NY 333 A310 ---5--- 07-55 10-30 NY 334 12-30 16-35. Contact: (998 71) 140-02 00. www.uzairways.com

Тошкент вилояти адлия бошқармаси ҳузуридаги нотариат бўйича Малака комиссиясининг 2008 йил 8 майдаги йиғилиш қарорига асосан Сангиота туман хусусий амалиёт билан шуғулланувчи нотариус А.Балтабаевнинг нотариал фаолият билан шуғулланиш ҳуқуқини берувчи лицензиясини амал қилиши 2 (икки) ой муддатга, Олмалик шаҳар хусусий амалиёт билан шуғулланувчи нотариус А.Шариповнинг нотариал фаолият билан шуғулланиш ҳуқуқини берувчи лицензиясининг амал қилиши 1 (бир) ой муддатга тўхтатилди.

Advertisement for legal services. Title: МУЛКЧИЛИК ШАКЛИДАН ҚАТЪИ НАЗАР, БАРЧА ҚУРИЛИШ ТАШКИЛОТЛАРИ ВА ҚОРХОНАЛАРИ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА! ҚАШҚАДАРЁ ВИЛОЯТИ АДЛИЯ БОШҚАРМАСИ ҚУЙИДАГИ ИНШОТЛАРГА ПУДРАТЧИ ТАШКИЛОТЛАРНИ ТАНЛАШ БЎЙИЧА ТАНЛОВ САВДОСИНИ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Advertisement for legal services. Title: ЭЪЛОН! Сурхондарё вилояти адлия бошқармаси Бойсун туманида хусусий амалиёт билан шуғулланувчи нотариус лавозимига ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ!

Advertisement for legal services. Title: Тошкент вилояти адлия бошқармаси ҳузуридаги нотариат бўйича Малака комиссиясининг 2008 йил 8 майдаги йиғилиш қарорига асосан Сангиота туман хусусий амалиёт билан шуғулланувчи нотариус А.Балтабаевнинг нотариал фаолият билан шуғулланиш ҳуқуқини берувчи лицензиясини амал қилиши 2 (икки) ой муддатга, Олмалик шаҳрида хусусий амалиёт билан шуғулланувчи нотариус А.Шариповнинг нотариал фаолият билан шуғулланиш ҳуқуқини берувчи лицензиясининг амал қилиши 1 (бир) ой муддатга тўхтатилди.